

Adroddiad i'r	Cabinet
Dyddiad y cyfarfod	27 Gorffennaf 2021
Aelod Arweiniol / Swyddog	Julian Thompson Hill
Awdur yr Adroddiad	Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo
Teitl	Adroddiad Cyllid (Mehefin 2021/22)

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arni ar gyfer 2021/22. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor, a chadarnhau'r cyllidebau gwasanaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer 2021/22.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod yr Aelodau'n nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2021/22 a'r cynnydd ar y strategaeth y cytunwyd arni.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn crynhoi cyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2020/21 sydd yn Atodiad 1. Cyllideb refeniw net y Cyngor yw £216.818 miliwn (£208.302 miliwn yn 20/21). Rhagwelir y bydd gorwariant o £0.748 miliwn ar wasanaethau a chyllidebau corfforaethol (gorwariant o £0.708 miliwn fis diwethaf). Amlinellir y naratif o amgylch y risgiau a'r rhagdybiaethau presennol sy'n sail i'r asesiad hwn yn Adran 6.

Roedd cyllideb 2021/22 yn gofyn am ddod o hyd i arbedion gwasanaeth ac arbedion effeithlonrwydd o £4.448 miliwn a chytuno arnynt fel y nodir isod:

- Mae Ffioedd a Thaliadau wedi bod yn destun chwyddiant yn unol â'r polisi Ffioedd a Thaliadau a gytunwyd (£0.462 miliwn).
- Mae arbedion effeithlonrwydd gweithredol (£690,000) wedi eu nodi yn bennaf gan wasanaethau drwy gydol y flwyddyn ac o fewn cyfrifoldeb a ddirprwywyd i Benaethiaid Gwasanaeth mewn ymgynghoriad ag Aelodau Arweiniol.
- Mae arbedion o £0.781 miliwn hefyd wedi eu nodi sy'n newid darpariaeth gwasanaeth mewn ffordd a chawsant eu rhannu mewn manylder gyda'r Cabinet a'r Cyngor yn sesiynau briffio mis Rhagfyr.
- 1% (£0.733 miliwn) Targed effeithlonrwydd ysgolion o Gyllideb Ddirprwyedig yr Ysgolion.

Tybir bod y cynyddiadau ffioedd a chostau a'r arbedion corfforaethol eisoes wedi'u cyflawni a dirprwywyd arbedion yr ysgolion i'r cyrff llywodraethu i'w monitro a'u cyflawni.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y Cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sylfaen i weithgarwch ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Manylir ar naratifau gwasanaethau sylweddol sy'n egluro amrywiadau a risgiau yn Atodiad 2, ond dylid nodi'r canlynol hefyd:

6.1 Effaith Coronafeirws – Mae'r strategaeth o weithio mewn partneriaeth gyda Llywodraeth Cymru wedi helpu i sicrhau dros £23 miliwn o gymorth ariannol uniongyrchol y llynedd. Dylai cyhoeddiadau ariannu diweddar sicrhau bod pwysau Covid ar gyfer chwe mis cyntaf 2020/21 yn cael eu diogelu. Cadarnhawyd y bydd y system hawliadau gwariant misol a hawliadau colled incwm chwarterol yn parhau. Hyd yma, mae dau hawliad gwariant wedi cael eu cyflwyno ar gyfer mis Ebrill a mis Mai, gyda chyfanswm o £581,000.

6.2 Cyllidebau Corfforaethol – Er y rhagwelir ar hyn o bryd y byddwn yn mantoli'r gyllideb, mae'n anodd mesur y risgiau canlynol gan ei bod yn gynnar yn y flwyddyn:

- Effaith barhaus Covid ar yr Incwm o'r Dreth Gyngor
- Yr effaith barhaus ar y Cynllun Gostyngiadau i Dreth y Cyngor
- Setliadau tâl ar gyfer 2021/22

Bydd y rhain yn cael eu monitro'n agos dros y misoedd nesaf.

6.3 Ysgolion – Roedd y gyllideb a gytunwyd gan y Cyngor ar gyfer 2021/22 yn cynnwys cyfanswm buddsoddiad ychwanegol net o ychydig dros £2.5 miliwn yng nghyllidebau dirprwyedig ysgolion (heb gynnwys cynnydd mewn grantiau gan Lywodraeth Cymru). Y rhagamcaniad diweddaraf ar gyfer balansau ysgol i'w dwyn ymlaen i 2022/23 yw balans credyd net o £3.487 miliwn, sy'n cynrychioli gostyngiad o £2.183 miliwn yn y balansau a ddygwyd ymlaen o 2021/22, sef £5.670 miliwn. Mae tanwariant bychan o £124,000 ar gyllidebau nad ydynt wedi eu dirprwyo. Disgwylir y datblygiad fel y disgrifiwyd y mis diwethaf ac yn yr Adroddiad Canlyniad Terfynol gan fod y datblygiad y llynedd yn ymwneud yn bennaf â chyllid untro a dderbyniwyd ac, yn arbennig, y nifer o grantiau mawr a dderbyniwyd ddiwedd mis Mawrth. Rhagwelir yn awr y bydd y grantiau'n cael eu gwario yn y flwyddyn ariannol hon ar ddal i fyny a'r rhaglen adferiad ar ôl Covid yn yr ysgolion.

6.4 Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) Mae'r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn tybio y bydd gostyngiad o £1.168 miliwn mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn, sydd £0.515 miliwn yn fwy na'r £653,000 ar yr adeg pan gytunwyd ar y gyllideb. Mae'r datblygiad yn ymwneud â'r cynnydd arfaethedig mewn cyfraniad refeniw at y gyllideb Cyfalaf. Felly rhagwelir y bydd balansau'r CRT yn £1.588 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r Gyllideb Gyfalaf o £20.7 miliwn yn cael ei rhannu'n bennaf rhwng gwelliannau arfaethedig i'r stoc dai bresennol (£6.7 miliwn) a chaffaeliadau a datblygiadau tai newydd (£14 miliwn).

6.7 Rheoli'r Trysorlys - Ar ddiwedd mis Mehefin, roedd cyfanswm benthyciadau'r Cyngor yn £233.7 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 3.96%. Roedd y balansau buddsoddi yn £20.1 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 0.01%.

6.6 Mae crynodeb o **Gynllun Cyfalaf** y Cyngor ynghlwm yn Atodiad 3. Swm y cynllun cyfalaf a gymeradwywyd yw £52.85 miliwn, ac mae'r gwariant hyd yma'n £4.79 miliwn. Mae Atodiad 4 yn cynnwys diweddariad ar y prif brosiectau sydd wedi'u cynnwys yn y Cynllun Cyfalaf cyffredinol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Cafodd Asesiadau o'r Effaith ar Les ar gyfer y cynnydd yn Nhreth y Cyngor eu cyflwyno i'r Cyngor ar 26 Ionawr.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, cafodd proses y gyllideb ei hystyried gan y Tîm Arwain Strategol, cyfarfodydd Briffio'r Cabinet, Arweinwyr Grŵp a chyfarfodydd Briffio'r Cyngor. Mae'r Fforwm Cyllideb Ysgol wedi'i gynnwys yn y cynigion drwy'r flwyddyn. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol. Mae'r pandemig Covid-19 wedi effeithio ar y lefel o ymgynghori ac ymgysylltu gyda'r cyhoedd. Ond er hynny mae cynlluniau ar y gweill i ymgysylltu'n gynnar gyda'r holl fudd-ddeiliaid yn ystod proses gyllidebol 2022/23.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Rydym yn falch ein bod yn dechrau'r flwyddyn ariannol hon mewn sefyllfa well nag yr oeddem wedi'i ofni diolch i'r dull o weithio mewn partneriaeth gyda Llywodraeth Cymru, a dylid cofio bod CSDd wedi derbyn dros £23 miliwn o gyllid uniongyrchol gan LIC i helpu'r Cyngor. Gobeithir y bydd y cymorth ychwanegol a nodwyd am y 6 mis cyntaf o 2021/22 yn sicrhau bod y Cyngor yn gallu cynllunio i'r dyfodol mewn modd cadarnhaol. Mae gwaith monitro cynnar wedi dangos pwysau yn y meysydd arferol; Digartrefedd a Gwasanaethau Plant. Rydym wedi buddsoddi'n sylweddol yn y meysydd hyn dros y blynyddoedd diwethaf a disgwylir y bydd yr angen yn parhau. Mae pwysau cychwynnol eisoes wedi'u cynnwys yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig a chaiff y rhain eu hadolygu'n rheolaidd.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'n parhau i fod yn gyfnod heriol yn ariannol ac mae ansicrwydd mewn perthynas ag effaith barhaus Covid-19, Brexit a strategaeth ariannol Llywodraeth y DU wrth ymdrin â'r effaith ariannol hirdymor ar gyllid cyhoeddus yr ymateb Covid. Er bod y rhagolygon ariannol yn ymddangos yn ansicr, mae ein sefyllfa ariannol yn iach ac mae proses gyllideb 3/5 blynedd gadarn wedi cael ei chymeradwyo gan y Tîm Arwain Strategol, y Tîm

Gweithredol Corfforaethol, y Cabinet ac yn cael ei chraffu gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.